

Staří Valaši – nedobrovolní vegetariáni

V těchto dnech vrcholí masopust neboli karneval, dlouhé období mezi svátkem Tří králů a Popeleční středou (letos 5. 3.).

Protože se jedná o dobu, pro níž je charakteristická hojnost jídla, pití a zábavy, může poněkud paradoxně vynírat její pojmenování. Význam těchto termínů je totiž naprosto opačný: masopust – půst od masa, karneval – asi z italského carne levare – vyhnat, odepřít si maso.

Odríkáni si masa však souvisí až s časem následujícím. Popeleční středou totiž masopust končil a začínal dlouhý čtyřicetidenní předvelikonoční půst. Většina našich valašských předků však s odpíráním masa velké problémy neměla. A důvod je prostý – maso bylo někde až do počátku 20. století velkou vzácností. Chudší část zdejších oby-

vatel si na něm pochutnala jen při výjimečných příležitostech. Dokládá to zápis z roku 1820: „Masa málo z Valachů, zvláště chudobných, požívá“. Lépe na tom sice byli na bohatších selských usedlostech, ovšem i zde mívali maso původně jen o největších svátcích, od poloviny 19. století též o nedělích. I u zámožnějších se ale na každého dostalo jen malé sousto.

Nejvíce se konzumovalo maso skopové (což souviselo s rozsáhlým chovem ovcí) a vepřové.

Mašiči (vepři) se poráželi nehojněji v zimě, před Vánoce a o masopustu. Chladné počasí totiž umožňovalo delší uchování masa a tuku (chladničky a mrazáky ještě neměli). Právě pro největší koncentraci zabijaček, které znamenaly nedlouhou dobu dostatku dobrého jídla, byl masopust jednou z nejradostnějších událostí.

Aby maso dlouho vydrželo, konzervovalo se nejčastěji uzením. Udirny tehdy neexistovaly, proto se udilo v širokých komnech, které ústily na půdě. Dokládá to i masopustní píseň z Va-

laškokloboucka: „*Henkaj hore na komíně sedí kocúr na slanině. Běžte si ho sehnat a mně kus uřezat.*“ Zabijačková slanina patřila vedle koblih k tradičním výslužkám pro masopustní občůžkáře, kteří si ji v některých obcích napichovali na rožeň (dřevěnou hůl tvaru kordu). V Lačnově no-

sily rožeň různé masky babkovníků, jak se na jižním Valašsku občůžkářům říká. V roce 1973 to byl vodič medvěda, jak můžeme vidět na archivní fotografii.

Mgr. Milada Fohlerová, etnograf, MRV, Vsetín

Obr.: Rožeň se slaninou. Lačnov 1973. Fotoarchiv MRV.